

Groningen, 7 januari 2014

Voordracht Bestuurlijke toekomst provincie Groningen:

Nieuwe stap op weg naar een nieuwe bestuurlijke inrichting en een veranderende bestuurscultuur

Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen hebben vandaag de 'Voordracht over de stand van zaken en het vervolgproces op weg naar verandering van de bestuurscultuur en vernieuwing van de bestuurlijke organisatie van de provincie Groningen' vastgesteld. In deze Voordracht geven GS aan hoe zij, samen met de Groninger gemeenten, een volgende stap willen zetten in het proces om te komen tot een nieuwe bestuurlijke indeling, een verandering in rol- en taakopvatting van de provincie en een heldere rol- en taakverdeling tussen de provincie en gemeenten met een bestuurscultuur die daarbij past. GS bouwen daarbij voort op de aanbevelingen van de Visitatiecommissie 'Bestuurlijke Toekomst Groningen' en op hun visie op de bestuurlijke organisatie van 2 juli 2013. Provinciale Staten behandelen deze voordracht op woensdag 29 januari 2014.

De Groninger gemeenten hebben de afgelopen maanden op constructieve wijze een intensief proces doorlopen om tot een principebesluit te komen over de gewenste herindeling. De gemeenten en de provincie zijn in dat proces ondersteund door een zogeheten 'makelaar', in de personen van de heer J.A.M. Hendriks en mevrouw H. te Grotenhuis. Met de (voorziene) besluitvorming van de raden is weer een belangrijke stap gezet op weg naar een nieuwe bestuurlijke indeling in de provincie. GS ervaren dat alle gemeenten bereid zijn verantwoordelijkheid te nemen voor de bestuurlijke toekomst en die toekomst ook in samenhang te willen zien met de belangen en mogelijkheden van omliggende gemeenten.

Stand van zaken per cluster

In de voordracht geeft het college van GS de stand van zaken per cluster van gemeenten weer op basis van de besluiten van de gemeenteraden en de rapportages van de makelaar. GS komen in de voordracht tot een beoordeling en vragen Provinciale Staten om daarover een standpunt in te nemen dat als richtinggevend is bedoeld voor het vervolgproces.

Het Westerkwartier

De gemeenten gelegen in het Westerkwartier, te weten Grootegast, Leek, Marum en Zuidhorn, hebben rond de zomer van 2013 reeds de intentie uitgesproken tot een nieuwe gemeente te willen komen. GS delen het uitgangspunt dat de door de gemeenten geformuleerde intenties voldoende aanknopingspunten bieden om het traject voort te kunnen zetten.

Eemsdelta en Hoogeland

De raden van de zeven betrokken gemeenten hebben op 3 december 2013 besloten in te stemmen met het uitvoeren van een verdere verkenning van een mogelijke herindeling van de BMW-DEAL-gemeenten tot één sterke regiogemeente in Noord-Groningen ('van Lauwerszee tot Dollard tou'). GS zijn positief over het proces en beseffen tegelijk dat het inhoudelijke traject nog in volle omvang gaande is. Als dit traject succesvol wordt afgerond, kan een nieuwe, bestuurskrachtige gemeente ontstaan die voldoende robuust is om de opgaven in het gebied het hoofd te kunnen bieden.

Stad Groningen

De gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer hebben aangegeven dat zij samen één nieuwe gemeente willen vormen. De drie betrokken gemeenten hebben intensief onderzoek gepleegd om goed beslagen deze richting in te slaan. Met de samenvoeging van de drie gemeenten ontstaat een nieuwe gemeente, zoals is voorgesteld door de visitatiecommissie. De raad van Haren heeft een voorlopig besluit genomen tot herindeling met Groningen en Ten Boer. De gemeente wil in de eerste helft van 2014 een bewonersraadpleging houden. De gemeente Ten Boer heeft aangegeven een oplossing te willen vinden voor de financiële problemen van deze gemeente om de nieuw te vormen gemeente hiermee niet te belasten. De provincie, de gemeente Ten Boer en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zijn hierover in gesprek. GS zijn positief over de nieuwe gemeente die hiermee ontstaat.

De Compagnie en Oost-Groningen

De negen gemeenten in Oost-Groningen hebben in de afgelopen maanden met elkaar gesproken over de wijze waarop de gewenste herindeling vorm zou moeten krijgen. Op 15 november 2013 hebben zeven van de negen gemeenten uitgesproken dat er in deze fase nog over twee hoofdvarianten ten opzichte van de door de visitatiecommissie voorgestelde indeling (gemeente 'De Compagnie' en gemeente 'Oost-Groningen') wordt gesproken: de zogeheten 'horizontale' variant en 'verticale' variant. De gemeenten Bellingwedde en Vlagtwedde nemen hierbij een ander standpunt in.

De betrokken gemeenten constateerden dat er geen overeenstemming is over de keuze tussen de gewenste varianten. De raden van de negen betrokken gemeenten hebben vervolgens een principebesluit genomen over de gewenste herindeling, waaruit ook uit blijkt dat de voorkeuren nogal uiteenlopen en er geen eenduidig beeld bestaat over de gewenste bestuurlijke indeling.

Advies Visitatiecommissie

Op 20 december 2013 heeft overleg plaatsgevonden tussen de negen gemeenten in Oost-Groningen en de makelaar over de vraag of de besluitvorming in de raden heeft geleid tot nieuwe inzichten of standpunten, die kunnen leiden tot consensus over een mogelijke herindelingsvariant. In het overleg hebben de negen betrokken gemeenten ingestemd met het voorstel van de makelaar om de Visitatiecommissie te vragen advies uit te brengen over de twee voornoemde hoofdvarianten, inclusief het voornemen van de gemeenten Bellingwedde en Vlagtwedde tot vorming van de gemeente Westerwolde. Het verlangde advies van de Visitatiecommissie wordt door de betrokken gemeenten aangemerkt als een zwaarwegend advies.

GS zijn positief over de voorgestelde processtap. De provincie verwacht dat het advies antwoord geeft op de centrale vraag of de bedoelde varianten kunnen resulteren in een bestuurlijke indeling van nieuwe, robuuste en duurzaam bestuurskrachtige gemeenten die een beter alternatief vormt dan de bestuurlijke indeling, zoals voorgesteld in het rapport van de visitatiecommissie. Evenals de betrokken gemeenten beschouwen GS het uit te brengen advies als zwaarwegend. GS gaan er van uit dat de Visitatiecommissie haar advies eind januari/begin februari zal uitbrengen.

Taken en rollen - verhouding provincie en gemeenten

De opgaven waarvoor provincie en gemeenten gezamenlijk staan, vragen niet alleen om een andere bestuurlijke indeling, maar ook om een verandering in rol- en taakverdeling tussen gemeenten en provincie met een passende bestuurscultuur. Voor ons als provincie betekent het verandertraject een heroriëntering op onze rol en taken. De provincie vervult nu een rol in een aantal taken die tot het gemeentelijk domein behoren. GS geven aan die taken graag aan de gemeenten te willen overdragen. Voorbeelden hiervan zijn de opgaven die verband houden met welzijn en leefbaarheid in het landelijk gebied en met het sociale domein. GS zijn van mening dat deze taakgebieden op een goede wijze door de nieuwe robuuste en bestuurskrachtige gemeenten kunnen worden behartigd. GS willen op korte termijn afspraken maken met de Vereniging van Groninger Gemeenten (VGG) over de gezamenlijke inhoudelijke agenda voor de overdracht en de stappen die daarbij horen om een 'warme' overdracht van taken mogelijk te maken.

Tegelijk streven GS naar het daadkrachtig én rolzuiver uitvoeren van de kerntaken van de provincie. De kerntaken (en dus de provinciale belangen) liggen op het ruimtelijk-economische domein. De uitwerking hiervan is nauw verbonden met het proces van de totstandkoming van de nieuwe provinciale Omgevingsvisie en de gemeentelijke gebiedsvisies. GS willen dat de provincie bij de uitvoering van haar kerntaken meer strategisch regisseur wordt, die maatschappelijke partners en andere overheden uitnodigt en uitdaagt om input voor provinciaal beleid te leveren.

Kleinschaligheid en burgers nabijheid

Naast een grotere schaal gaan gemeenten invulling geven aan kleinschaligheid, overheidsparticipatie en burgers nabijheid. Uit de discussies in de gemeenteraden blijkt dat gemeenten de burgers nabijheid omarmen. GS gaan er van uit dat de nieuw te vormen gemeenten een visie ontwikkelen op welke wijze de gemeentelijke dienstverlening dicht bij bewoners kan worden georganiseerd in de nieuw te vormen gemeenten.

Vervolgproces

Doel is om uiterlijk 1 januari 2018 tot een nieuwe bestuurlijke organisatie in de provincie Groningen te komen. De visitatiecommissie heeft aanbevolen dat gemeenten, uiterlijk oktober 2014, met hun beoogde herindelingspartners een toekomstvisie hebben ontwikkeld op het profiel, de organisatie, beleidsuitgangspunten en -opgaven van de nieuw te vormen gemeenten.

GS willen de komende maanden per cluster op bestuurlijke niveau afspraken maken over de wijze waarop het proces vervolgd wordt. Waar mogelijk wil de provincie het proces bespoedigen en faciliteren. Ook willen GS het proces van herindeling en de veranderende bestuurscultuur op verschillende manieren blijven inspireren in de vorm van bijeenkomsten waarin diverse thema's rond de herindeling aan de orde komen.

GS continueren graag de constructieve samenwerking met gemeenten en de VGG in dit traject. Samen streven we een openbaar bestuur na dat past bij de opgaven en eisen van deze (en de toekomstige) tijd. Openbaar bestuur dat goede verbindingen kan leggen naar maatschappelijke organisaties, bedrijven en instellingen en dat alle inwoners in deze provincie adequaat bedient. Het doel van dit alles is het gezamenlijk - door provincie en gemeenten - effectief aan kunnen pakken van de urgente opgaven én het benutten van mogelijke kansen in onze provincie.

